

EU:n talouspolitiikan kehittäminen

- EU:n lähivuosien haasteena tulee olemaan vihreän siirtymän ja digitaalisen siirtymän edistäminen tilanteessa, jossa pitkään vallinnut matalan inflaation ja matalan korkotason talousympäristö on ainakin toistaiseksi historiaa, jäsenmaiden julkisen velan tasot ovat kasvaneet merkittävästi pandemianaikaisten toimien johdosta ja lähitulevaisuuden epävarmuus on poikkeuksellisen korkeaa.
- EU:n finanssipolitiikan kehikko on muodostunut eri uudistusten jälkeen monimutkaiseksi. Suomi on velkakestävyysjärjestelyn tärkeyden ohella kannattanut sääntöjen yksinkertaistamista, joka voisi helpottaa niiden noudattamista. Sääntökehikkoa tulisi muokata suuntaan, jossa säännöt eivät toimisi ainoastaan päätöksentekoa rajoittavana tekijänä. Jäsenvaltioiden pitäisi pystyä toimimaan kehikon puitteissa, mutta sääntöjen tulisi myös mahdollistaa sekä velkakestävyys että talouskasvun ylläpito.
- Komission ehdottamien uudistusten perusteella kehikkoa ollaan muokkaamassa suuntaan, jossa julkisen talouden sopeutusvauhtia olisi jäsenmaakohtaisesti mahdollista keventää samalla kannustaen uudistusten ja investointien tekemiseen, mutta toisaalta seuranta ja valvontaa tiukennettaisiin.
- On syytä olla realistinen sen suhteen, mitä sääntökehikon muutoksilla on mahdollista saavuttaa. Suomen perinteinen ajattelu on lähtenyt siitä, että jokainen jäsenvaltio vastaa itse velvoitteistaan ja kantaa vastuun myös talouspolitiikkansa virheistä. EU:n rooli on neuvoa ja tukea, mutta viimesijainen valta ja vastuu talouspolitiikan valinnoista tulisi jättää kansalliselle tasolle.
- Talouspolitiikan koordinaation uudistamisen yhteydessä olisi tärkeää nähdä yhteys julkisen talouden ja makrotalouden välillä. Makrotaloudellisten epätasapainojen estäminen ja korjaaminen parantavat jäsenmaiden kykyä vastata talouden shokkeihin ja tukevat taloudellista konvergenssia.
- Eurooppalaista ohjausjaksoa ei kokonaisuutena tulisi ylikuormittaa, sillä muuten sen vaikuttavuus ja hallittavuus heikkenevät. Keskeisenä lähtökohtana ohjausjakson kehittämisessä tulisi olla EU:n toimivaltaperiaate sekä ohjausjakson oikeusperusta.

Euroopan unioni on viime vuosina kohdannut kaksi merkittävää kriisiä, joiden talousvaikutukset ovat olleet huomattavia ja tuottavat lähitulevaisuuteen merkittäviä haasteita. EU-alueen talous vaikuttaa selvinneen pandemiasta odotettua pienemmillä vahingoilla johtuen niin jäsenvaltioiden kuin eurooppalaisen instituutioiden koordinoituista toiminnoista, joista merkittävimpiä olivat Euroopan Keskuspankin rahapoliittiset likviditeetin ylläpitotoimet sekä laajamittaiset finanssipoliittiset elvytystoimet, joiden ansiosta työllisyys ei romahtanut ja yritykset säilyivät elinkelpoisina sulkutoimista huolimatta. Venäjän hyökkäys Ukrainaan tulee kuitenkin hidastamaan alkanutta talouskasvua (Euroopan Komissio, 2022d), ja sota sekä sen vastatoimena asetetut sanktiot tulevat konfliktin mahdollisesti jatkuessa aiheuttamaan kasvavia haasteita EU:n taloudelle ja talouspolitiikalle.

EU:n lähivuosien avainkysymys on vihreän siirtymän ja digitaalisen siirtymän edistäminen tilanteessa, jossa jäsenmaiden velkatasot ovat kasvaneet merkittävästi pandemianaikaisten toimien johdosta ja lähitulevaisuuden epävarmuus on poikkeuksellisen korkeaa. Tarve panostaa vihreään ja digitaaliseen siirtymään sekä keskeisten toimialojen riippumattomuuteen kolmansista maista muovaa EU:n talouspolitiikkaa. Se vaikuttaa myös julkisen sektorin rooliin ja investointeihin tulevaisuudessa. Kysymykseksi jää, millaisia lisäinvestointeja

energiariippumattomuuden aikaansaaminen eri EU-maissa vaatii ja miten ne on mahdollista kattaa. Samanaikaisesti Euroopan Keskuspankki ja euroalueen ulkopuoliset keskuspankit pyrkivät kiristämään rahapolitiikkaansa vastauksena nopeutuneeseen inflaatioon.

Jäsenmailta odotetaan lisäksi merkittäviä rakenteellisia uudistuksia, joilla esimerkiksi EU:n sosiaalista ulottuvuutta ja Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilaria ollaan vahvistamassa. Pandemian seurauksena EU otti käyttöön poikkeuksellisia tilapäisiä välineitä kriisistä selviämiseksi, kuten Eurooppalaisen hätätilasta aiheutuvien työttömyysriskien lieventämisen tilapäisen tukivälineen (SURE). Lisäksi Elpymisväline (Next Generation EU) ja erityisesti sen keskeinen osa, elpymis- ja palautumistukiväline (Recovery and Resilience Facility), ovat poikkeuksellisia investointi- ja uudistusvälineitä, joiden kautta allokoitua avustukset ja lainat rahoitetaan EU:n lainanotolla, jonka takaisinmaksu on sovittu suoritettavan vuoteen 2058 mennessä. Avustuksia varten otetun lainan takaisinmaksua on tarkoitus rahoittaa muun muassa uusilla omilla varoilla lainan takaisinmaksusta aiheutuvien kansallisten EU-maksuosuuksien kasvun hillitsemiseksi.

Talouspolitiikan koordinaatio

EU:n välineitä jäsenvaltioiden talouspolitiikan ohjaukseen on edellisen 25 vuoden aikana kasvatettu ja monipuolistettu merkittävästi. Erityisesti euroalueen maihin kohdistuva ohjaus on tiivistynyt alkuperäisen koordinaatiokehikon muodostamisen jälkeen. Julkista taloudenpitoa koskevaa vakaus- ja kasvusopimusta on uudistettu toistuvasti, ja kriisien aikana ohjausjärjestelmää on laajennettu kattamaan käytännössä koko talous- ja rakennepolitiikka. Ohjausjärjestelmän olennainen elementti on niin sanottu eurooppalainen ohjausjakso, joka ohjaa jäsenvaltioiden talouspoliittista suunnittelua talousarvion laadinnan jokaisessa vaiheessa. Myös unionin rahankäyttöä pyritään hyödyntämään tehokkaammin jäsenvaltioiden talouspoliittisen ohjauksen välineenä. Unionin talouspoliittisella ohjausjärjestelmällä ei kattavuudessaan ja yksityiskohtaisuudessaan ole maailmalla vertailukohtaa.

Euroalueen maihin kohdistuvan talouspolitiikan ohjauksen tarkoitus on varmistaa, ettei jäsenvaltioiden harjoittama talouspolitiikka horjuta rahaliiton vakautta. Unionin tosiasiallinen kyky ohjata jäsenvaltioiden talouspolitiikkaa tavallisissa oloissa on ollut vähäistä, mutta pandemianaikaisissa poikkeusoloissa se saavutti talouspolitiikan koordinoitujen toimien avulla jäsenmaiden yhdensuuntaisia toimia, joita tuettiin voimakkaasti elvyttävällä raha- ja finanssipolitiikalla. Pandemian aiheuttamat tuhot jäsenmaiden talouksille jäivät elvytystoimien ansiosta rajatuiksi, mutta samalla jäsenvaltioiden velkaantuneisuus nousi uudelle tasolle, joka on lähitulevaisuudessa suuri haavoittuvuuskien lähde Euroopan Keskuspankin ja muiden keskuspankkien normalisoidessa rahapolitiikkaansa ohjauskorkojen noston sekä kvantitatiivisen elvytystoimien lopettamisen kautta.

EU-jäsenmaiden julkiset taloudet olivat ennen pandemiaa elpymässä finanssikriisin aiheuttamasta laskukaudesta, mutta tämä oli osittain suhdanneluonteista eli pitkään jatkuneen nousukauden luonnollinen seuraus. EU-alueen talous oli palaamassa pandemiaa edeltäneelle kasvun tasolle vuoden 2022 alussa, mutta Venäjän hyökkäys Ukrainaan heikensi lähitulevaisuuden kasvuodotuksia ja tulee lähivuosina vaimentamaan jäsenmaiden talouksien elpymistä.

Pandemian johdosta keskeytetyt keskustelut talouspolitiikan koordinaatiokehikon arviosta on tarkoitus käydä loppuun vuoden 2022 aikana, jolloin mahdolliset uudistukset EU:n finanssipoliittisiin sääntöihin voisivat asettua voimaan vuonna 2023. Komissio on käynyt läpi julkisen konsultaation vuoden 2021 aikana, jossa läheisille

sidosryhmille, instituutioille ja muille annettiin mahdollisuus antaa ehdotuksia ja mielipiteitä avainkysymyksiin liittyen.

Euroopan komission (2022c) keskusteluissa havaitsemat neljä avainkohtaa ovat:

- i) Velkakestävyyden varmistaminen ja kestävä talouskasvun kannustaminen investointien ja uudistusten kautta. Julkisen talouden kestävyys varmistamiseksi korkeita julkisen velan tasoja pitää laskea realistisella, asteittaisella ja kestävällä tavalla. EU:n talouspoliittisen koordinaatiokehikon tulisi kannustaa keskipitkän aikavälin velansupistamisstrategioita, keskittyen julkisen talouden sopeuttamiseen, julkisen talouden laatuun ja rakenteeseen sekä talouskasvun tukemiseen. Kehikon tulisi vastata tämän päivän ja tulevaisuuden haasteisiin ja säilyttää investointien taso tarpeeksi korkeana. Jäsenvaltioiden kansallisten ja EU-tason tavoitteiden tulisi olla linjassa keskenään.
- ii) Suurempi keskittyminen keskipitkään aikaväliin EU:n seurannassa. Jäsenvaltioiden finanssipolitiikkaa seurattaisiin yhä vuositasolla säilyttäen monen välisen seurannan positiiviset elementit, mutta EU-tason ohjauksessa voitaisiin antaa jäsenmaille asettaa ja toimeenpanna julkisen talouden suunnitelmiaan keskipitkällä aikavälillä, jolloin on mahdollista huomioida investointi- ja uudistussuunnitelmat sekä sitä kautta kasvattaa kansallista omistajuutta ja sääntöjen noudattamista.
- iii) Mahdolliset opetukset elpymis- ja palautumistukivälineen suunnittelusta, hallinnasta ja toiminnasta. Prosessista olisi mahdollista oppia erityisesti kansallisen omistajuuden, molemminpuolisen luottamuksen ja toimeenpanon osalta sekä taloudellisten ja finanssipoliittisten ulottuvuuksien yhteisvaikutuksen huomioimisesta. Eurooppalainen ohjausjakso tulee säilymään keskeisenä työkaluna, jonka kautta valtioiden talous- ja työllisyyspolitiikkaa koordinoidaan EU:n taholta.
- iv) Yksinkertaistaminen, vahvempi kansallinen omistajuus ja parempi toimeenpano. Tämänhetkinen kehikko keskittyy havaitsemattomiin muuttujiin, kuten rakenteelliseen jäämään, jotka muuttuvat datan revisioiden ja suhdanteen myötä. Lisäksi se sisältää monimutkaisen kokoelman tulkinallisia ehtoja, esimerkiksi joustavuuden osalta ja tämä heikentää kehikon läpinäkyvyyttä. Kehikkoa tulisi yksinkertaistaa ja sen tulisi keskittyä yksittäiseen seurattavaan muuttujaan. Voituaisiin harkita myös, että jatkossa kehikon toimeenpanossa keskityttäisiin vakaviin politiikkavirheisiin (*gross policy errors*), kuten ne on perustamissopimuksessa määritelty (SEUT 126(2)). Yksinkertaisempi kehikko voisi kehittää jäsenvaltioiden seurantaa, selkeyttää säännöistä viestintää, kasvattaa kansallista omistajuutta ja sääntöjen noudattamista sekä vahvistaa toimeenpanoa.

EU:n finanssipolitiikan kehikko on muodostunut eri uudistusten jälkeen monimutkaiseksi. Suomi on kannattanut sääntöjen yksinkertaistamista, joka voisi helpottaa sääntöjen noudattamista. Yksinkertaistaminen on noussut säännöllisesti esille myös EMU:n kehittämistä koskevissa keskusteluissa. Finanssipoliittisen sääntökehikon tulisi olla robusti talouden vaihteleviin olosuhteisiin, eikä mahdollisten uudistusten taustalla tulisi olla pelkästään vastaus viime vuosien kriiseihin. Sääntökehikkoa tulisi muokata suuntaan, jossa säännöt eivät toimisi ainoastaan päätöksentekoa rajoittavana tekijänä. Jäsenvaltioiden pitäisi pystyä toimimaan kehikon puitteissa, mutta sääntöjen tulisi myös mahdollistaa sekä velkakestävyyden että talouskasvun ylläpito.

Suomi on korostanut velkakestävyyden merkitystä, koska korkeilla velkatasoilla voi erityisesti rahaliitossa olla laajamittaisia vaikutuksia muihin jäsenmaiin euroalueen vakauden tai sen horjumisen kautta. Tähän perustuen

mahdollisten uudistusten yhden päätavoitteen tulisi olla velkakestävyysvarmistaminen, erityisesti korkeasti velkaantuneissa jäsenmaissa. Tästä asiasta on jäsenmaiden kesken laaja yhteisymmärrys, joskin saavuttamisen keinot ja muut kannat eroavat. Finanssikriisin jälkeen merkittävässä osassa jäsenvaltioita suoritettiin toimia, jotka johtivat velkatasojen laskuun lyhyellä aikavälillä, mutta samalla veivät alkaneelta talouskasvulta edellytyksiä erityisesti julkisten investointien leikkausten kautta. Onkin tärkeää pyrkiä löytämään keinoja velkatasojen laskemiseen säilyttäen talouskasvun edellytykset lähitulevaisuuden epävarmoissa oloissa. Tämä näkökulma on olennainen Suomelle, joka on komission (2022a) syysennusteen mukaan vuoden lopussa EU-alueen kymmenenneksi eniten velkaantunut valtio ja yksi harvoista 60 % raja-arvon ylittävistä jäsenmaista, joissa velkatason ennustetaan yhä kasvavan tulevina vuosina.

Komission (2022b) 9.11.2022 antamassa tiedonannossa talouspolitiikan koordinaatiota uudistettaisiin merkittävästi. Uudessa sääntökehikossa julkisen talouden sopeutusvauhti sovittaisiin jäsenmaakohtaisesti, samalla kannustaen uudistusten ja investointien tekemiseen, mutta toisaalta seuranta ja valvontaa tiukennettaisiin. Tiedonannossa esitetty kehikko vastaisi jossain määrin keskustelussa havaittuihin avainkohtiin, mutta sen yksityiskohdista on vielä kirjoitusvaiheessa paljon epäselvyyttä. Lisäksi siinä ehdotettu jäsenmaakohtaisesti määriteltävä nettomenoura sitoisi jäsenvaltioiden finanssipolitiikan päätöksentekoa pitkiksi aikajaksoiksi ja siirtäisi näin ollen ainakin jollain tasolla talouspoliittista päätäntävaltaa komissiolle. Ehdotus vaikuttaa yltäosan kuitenkin kohtuulliselta kompromissiratkaisulta jäsenmaiden eri näkemysten välillä ja sen pohjalta saattaa olla mahdollista löytää yhteisymmärrys hyvissä ajoin ennen vuoden 2024 alkua, jolloin yleisen poikkeuslausekkeen voimassaolo loppuu.

Samalla on kuitenkin syytä olla realistinen sen suhteen, mitä sääntökehikon muutoksilla on mahdollista saavuttaa. EU-tason sääntöjen suhteen on tasapainoteltava EU:n ohjaavan vaikutuksen ja jäsenvaltioiden oman talouspoliittisen päätäntävällän välillä. Esteet kehikon toimivuudelle ja jäsenvaltioiden talouspolitiikan tehokkaalle ohjaukselle eivät pääasiassa johdu sääntöjen teknisestä sisällöstä tai sanktiomahdollisuuksista. Esteet ovat ennemminkin perustavanlaatuisia ja liittyvät EU:n jäsenvaltioihinsa kohdistaman talouspoliittisen vallankäytön hyväksyttäviin mittasuhteisiin.

Talouspoliittiset päätökset ja niiden kehityssuunnat ovat kansallisen politiikan merkittäviä valintoja, joiden ympärille puolueiden vaaliohjelmat ja hallitusohjelmat rakennetaan. Jäsenvaltioiden talouspolitiikan EU-tason ohjaus rajaa näin ollen kansallisen demokraattisen päätöksenteon tilaa. Erityisen jyrkästi tämä näkyy tilanteessa, jossa äänestäjien demokraattisessa prosessissa valitseman hallituksen ohjelman ja EU-tason sääntöjen kanssa on selkeitä ristiriitoja. Unionin talouspoliittinen ohjausvalta pohjautuu yleisiin linjauksiin, sääntöihin ja suositusten antamiseen, eikä se ole ollut historiallisesti valmis asettautumaan jäsenvaltioiden valitsemia linjoja vastaan, vaan toistuvasti perääntynyt ja etsinyt sellaisen sääntöjen tulokinnan, jolla tilanteen kärjistyminen on ollut mahdollista välttää. Lisäksi jäsenvaltioiden perustavanlaatuisesti eriävät näkemykset sääntöjen tavoitteista, menetelmistä ja painopisteistä tekevät sääntökehikon tapauksessa toimivan, kaikkia tyydyttävän lopputuloksen saavuttamisesta käytännössä mahdotonta. Kertaluonteisen ja tarkkaan rajatun elpymis- ja palautumistukivälineen laajempi käyttö tai esimerkiksi finanssipolitiittisen kapasiteetin perustaminen ovat nousseet esille eri yhteyksissä. Pysyvät järjestelyt tai yhteisvelka muuttaisivat fundamentaalisesti niin unionin luonnetta kuin sen talouspoliittista perusajatusta, jossa jokainen jäsenvaltio vastaa omista veloistaan.

Se, missä määrin EU käyttää talouspoliittista ohjausvaltaa jäsenvaltioihinsa, ohjaa myös odotuksia vastuun jakautumisessa ongelmatilanteissa. Mitä vahvemmin jäsenvaltion keskeiset talouspoliittiset valinnat tapahtuvat EU:n ohjeistamina tai edes hyväksyminä, sitä vaikeampi unionin on olla kantamatta vastuuta valintojen

seurauksista. Suomen perinteinen ajattelu on lähtenyt siitä, että rahaliitossakin kukin jäsenvaltio vastaa itse velvoitteistaan ja kantaa vastuun myös talouspolitiikkansa virheistä. Tämän lähtökohdan kanssa yhdenmukaista on, että vastuu kunkin jäsenvaltion talouspolitiikasta säilyy selkeästi maan omilla, vaaleilla valituilla valtioelimillä. EU:n tulee neuvoa ja tukea, mutta viimesijainen valta ja vastuu talouspolitiikan valinnoista tulisi jättää kansalliselle tasolle. Tämä periaate vaikuttaa Suomen kannanmuodostukseen paitsi talouspolitiikan koordinaation kehittämisessä, myös kriisinhoidon järjestelyissä ja EU-budjetin kehittämisessä.

Rahaliitossa yksittäisten jäsenvaltioiden talouspolitiikan mahdolliset ulkoisvaikutukset ovat merkittävämpiä, kuin euroalueen ulkopuolisten EU-jäsenmaiden. Yhden euromaan julkisen talouden heikko tila on ongelma koko euroalueelle, ja siksi unionilla säilyy peruste tukea jäsenvaltioiden vastuullista finanssipolitiikkaa. Eurooppalainen koordinaatio voi parhaimmillaan tuoda hyödyllisen panoksen jäsenvaltioiden talouspoliittiseen keskusteluun ja ohjata rahoitusmarkkinoiden reaktioita tavalla, joka tukee oikeansuuntaisia kannusteita. Euroalueen kehittämisen on kuitenkin rakennuttava realistiselle oletukselle siitä, missä määrin unioni kykenee ohjaamaan jäsenvaltioidensa talouspolitiikkaa. Euroalueen vakautta ei tule rakentaa oletukselle, että EU kykenee estämään jäsenvaltioita tekemästä talouspoliittisia virheitä.

Makrotalouden epätasapainoa koskeva menettely

Eurooppalaisella ohjausjaksolla seurataan makrotalouden kehitystä, edistystä maakohtaisten suositusten etenemisessä sekä makrotaloudellisten epätasapainojen kehitystä jäsenvaltioissa. Se on ensisijainen väline makrotaloudellisten epätasapainojen tasoittamisessa ja uusien muodostumisen hillitsemisessä ja yleisesti jäsenvaltioiden talouspolitiikan koordinoinnissa. Makrotaloudellisten epätasapainojen huolellinen seuranta ja monenvälinen valvonta tulee varmistaa myös jatkossa.

Julkinen talous on herkkä makrotalouden häiriöille. Häiriöt vaikuttavat niin julkisiin tuloihin kuin menoihin, ja pienetkin kansainvälisen talouden häiriöt voivat heiluttaa Suomen pientä avotaloutta. Makrotalouden epätasapainoilla, kuten työttömyydellä, yksityisen sektorin velkaantumisella ja rahoitussektorin vastuilla, on yhteys julkisen talouden kestävyteen. Usein makrotalouden epätasapainojen taustalla on rakenteellisia heikkouksia, joihin puuttumalla näitä voitaisiin ratkaista. Makrotalouden epätasapainoa koskeva menettely ei kuitenkaan ole johtanut tarvittaviin rakenteellisiin uudistuksiin, joten sen vaikuttavuutta olisi syytä tarkastella kriittisesti.

Talouspolitiikan koordinaation uudistamisen yhteydessä olisi tärkeää nähdä yhteys julkisen talouden ja makrotalouden välillä. Komissio on todennut tiedonannossaan, että makrotaloudellisten epätasapainojen estäminen ja korjaaminen parantavat jäsenmaiden kykyä vastata talouden shokkeihin ja tukevat taloudellista konvergenssia. Epätasapainoihin reagointi auttaa jäsenmaiden palautumista kriisistä ja vahvistaa pitkän aikavälin kasvua. Menettelyn puitteissa voisi pyrkiä aiempaa enemmän tuomaan esille yhteyttä finanssipolitiikkaan, sillä MIP:n ja vakaus- ja kasvusopimuksen yhteensovittamista ei ole aina hyödynnetty valvontakehikossa. Makrotalouden epätasapainojen seurannan yhteydessä seurataan perustellusti suoraan myös maiden julkisen velkaantumisen kehitystä. Velkaantumiskehitys on yhteydessä maiden velkakestävyteen ja sen seuranta on perusteltua myös makrotalouden näkökulmasta.

Makrotalouden epätasapainoa koskeva menettely ei välttämättä pysty indikoimaan uusia kriisejä, mutta toimii herätteenä keskustelussa, kun tarkastellaan julkisen talouden ja makrotalouden yhteyttä sekä varaudutaan tulevaan. Hallituksella tulisi olla suunnitelma myös vakavan makrotalouden häiriön varalle, jotta kriisistä

selvittäisiin mahdollisimman pienin vahingoin. Suomella ei välttämättä vakavan taantuman tilanteessa olisi ohuiden puskureiden vuoksi täysiä mahdollisuuksia pehmentää kriisin vaikutuksia kuin sillä on aiemmin ollut. Tämä tarkoittaisi julkisiin palveluihin tai etuuksiin kohdistuvia leikkauksia tai muita suoria sopeutustoimia, jos julkinen talous olisi vaarassa velkaantua hallitsemattomasti tai luottamus Suomen kykyyn hoitaa julkista talouttaan uhkaisi vaarantua.

Kuten viimeaikaisten kansainvälisten kriisien yhteydessä on nähty, ei makrotalouden epätasapainoja koskeva menettely ole onnistunut ennakoimaan kriisejä. Menettely on kuitenkin kasvattanut tietoisuutta makrotaloudellisista heikkouksista, minkä voidaankin nähdä olevan tärkeä menettelyn osa. Erityisesti eksogeenisten kriisien, kuten koronan tai Ukrainan sodan, yhteydessä on vaikeaa edellyttää, että menettely ennakoisi näitä, mutta yleinen tietoisuus tekee varautumisesta helpompaa.

Menettelyn pitäisi tulevaisuudessa kuitenkin olla ennakoivampi tulevia kriisejä ajatellen. Talouspolitiikan koordinaation uudistamisen yhteydessä olisi hyvä pyrkiä vaikuttamaan siihen, että ennakoivien menetelmien kehitys on tärkeä osa menettelyä. Siirtyminen seurannasta kohti ennakointia vaatii kehitystyötä. Tämä ei kuitenkaan tarkoita, että makrotalouden epätasapainoa koskevaa menettelyä olisi syytä laajentaa vaan sen yhteydessä tulisi keskittyä perustavanlaatuisiin makrotalouden epätasapainoihin. Tätä varten indikaattorityötä (ennakoivat) olisi jatkettava, jotta saadaan mahdollisimman oikea-aikaista dataa epätasapainoista. Taaksepäin katsovaa luonnetta on vähennettävä, mutta on muistettava, että menettelyn pitää perustua dataan, ei ennusteisiin.

Menettelyn hallintoon ja toimeenpanoon liittyen olisi tärkeää edistää läpinäkyvyyttä siinä, miten komissio arvioi epätasapainoja. Olisi tärkeää saada selvät linjaukset siitä, miten menettelyä kokonaisuudessaan sovelletaan tai jos osia siitä ei sovelleta, kertoa miksi ei. Tällä hetkellä liiallista epätasapainoa koskevaa menettelyä ei ole koskaan käynnistetty yhdessäkään jäsenmaassa, joten komissio katsoo, että kaikkia makrotalouden epätasapainoa koskevan menettelyn osia ei ole käytetty. Yleisesti menettelyn puitteissa tehty monenvälinen seuranta olisi jatkossakin kannatettavaa. Monenvälinen vuoropuhelu lisää kansallista sitoutumista poliittisiin toimiin, joita tarvitaan vastatessa tunnistettuihin heikkouksiin. On tärkeää keskustella riskeistä, mukaan lukien toisten jäsenmaiden riskit ja EU-tason riskit.

Viime vuosina paineet ohjausjakson sekä makrotalouden epätasapainoa koskeva menettelyn painopisteiden laajentamiseksi ovat kasvaneet. Uudet haasteet ja viimeaikainen energiakriisi ovat osoittaneet, että energia- ja ilmastokysymykset liittyvät kiinteästi talouspolitiikkaan. Näiden kysymysten tarkastelu osana talouspolitiikan koordinaatiota voi tukea EU:n talouskasvua ja vähentää myös makrotalouden epätasapainoja. Toisaalta ohjausjaksoa ja talouspolitiikan koordinaatiota kehitettäessä on muistettava, ettei ohjausjaksoa kokonaisuutena saa ylikuormittaa, sillä muuten sen vaikuttavuus häviää ja hallittavuus heikkenee. Keskeisenä lähtökohtana ohjausjakson laajentamisesta keskusteltaessa tulisi olla EU:n toimivaltaperiaate. Talouspolitiikan koordinaatio on EU:ssa yhteistä etua koskeva asia, mutta esim. sosiaalipolitiikka on kansallisessa päätäntävallassa. Ohjausjakson oikeusperusta on talous ja työllisyyspolitiikan koordinaatiossa, joten sen puitteissa tulisi käsitellä teemoja, jotka kiinteästi liittyvät tai vaikuttavat talouspolitiikkaan. On myös hyvä muistaa, että ohjausjakson yhteydessä seurataan jo nyt esimerkiksi sosiaalisia ja vihreitä indikaattoreita ja ennen kaikkea niiden yhteyttä talouteen tai työllisyyteen.

Lähteet

Euroopan komissio (2022a). Autumn 2022 Economic Forecast: The EU economy at a turning point.

Euroopan komissio (2022b), Communication on orientations for a reform of the EU economic governance framework

Euroopan komissio (2022c): Fiscal policy guidance for 2023

Euroopan komissio (2022d): Spring 2022 Economic Forecast: Russian invasion tests EU economic resilience